

Itsemurhaa käsittelevät lehti- ja nettiartikkelit, keskusteluohjelmat ja dokumentit ovat viime vuosina saaneet aiempaa suurempaa medianäkyvyyttä. Aiheen julkinen käsittely onkin tärkeää, koska se voi parhaimmillaan ehkäistä itsemurhia avointa keskustelua lisäämällä ja tuomalla esiin auttavia tahoja. Se voi auttaa myös läheisen itsemurhan kokeneita vähentämällä arkaluontoiseen aiheeseen usein liittyvää stigmaa ja häpeää.

Itsemurha-aiheen käsittelyyn liittyy kuitenkin myös riski itsetuhoisen käyttäytymisen lisäämisestä, ja siksi aiheetta tulisi lähestyä vastuullisesti ja olemassa olevia ohjeistuksia noudattaen. Esimerkiksi sensaatiohakuisuutta ja itsemurhien tekotavoista kertomista tulisi välttää (kts. esim. THL:n julkaisu: *”Itsemurhien ehkäisy ja uutisointi mediassa: Työkalupaketti median ammattilaisille”* Solin, Pia; Partonen, Timo, 2016). Läheisen itsemurhaa koskevassa raportoinnissa, kuten läheisten haastatteluissa, aiheetta tulisi myös lähestyä harkiten.

Itsemurhan tehneiden läheiset ovat haavoittuvassa asemassa varsinkin silloin, kun menetyksestä on kulunut vain vähän aikaa. Surevia läheisiä haastateltaessa tulisi aina punnita haastattelun merkitys ja seuraukset haastateltavalle. On tärkeää, ettei haastatteluita tehdä liian kiireisellä aikataululla ja että surevalla on aikaa tutustua haastattelusta syntyneeseen materiaaliin ja halutessaan korjata sitä ennen julkaisua. Läheisen menettäneen voimavarat voivat olla hyvinkin vähissä, joten toimittajan tai taitelijan tulisi kunnioittaa surevan omaa kokemusta ja toiveita niin, ettei surevan tarvitsisi jälkikäteen ”taistella” itselleen tärkeitä muutoksia läpi.

On myös kiinnitettävä huomiota siihen, että lupa julkiseen käsittelyyn on asianmukaisesti pyydetty ja julkaisun tyyli ja sisältö on haastateltavalle selkeästi etukäteen avattu. Traumaattisen kriisin keskellä yksityiskohtiin perehtyminen ja esimerkiksi julkisen käsittelyn mahdollisten seurausten arviointi on huomattavasti vaikeampaa. Jos haastattelusta syntyneestä materiaalista tulee julki myös muidenkin läheisten kuin itse haastateltavan tunnistettavia tietoja, on itsestään selvää, että haastattelijan tulee varmistaa myös heidän suostumuksensa asian käsittelyyn. Tieto läheisen itsemurhasta kuuluu yksityisyyden suojan piiriin: jokaisella tulee olla oikeus päättää, kenelle ja kuinka laajasti omasta menetyksestä kertoo.

Haastatteluun suostuneelle tulee myös varata oikeus perua haastattelu tai jutun julkaiseminen, jos aiheesta puhuminen tai tilanne muuten käy liian raskaaksi. Aiheen käsittely tulisi aina tehdä surua ja surevaa kunnioittaen: itsemurhan tehneen läheisten surun julkisessa käsittelyssä ensisijaisena arvona tulisi olla kaikkien osallisten hyvinvointi ja uusien itsemurhien ehkäiseminen – ei voiton tavoittelu. Taiteellisesta vapaudesta huolimatta taidetta ei tulisi tehdä surevan hyvinvoinnin kustannuksella. Vastuuton, ilman asianmukaista lupaa tehty tai surevan toiveet sivuuttava käsittely voi merkittävästi haitata sopeutumista traumaattiseen kriisiin ja pahimmillaan johtaa uusiin itsemurhiin.